

17.11.2017

EOAK/2440/2017

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Ulla-Maija Lindström

ENNAKKOÄÄNESTYKSEN JÄRJESTELYT NURMIJÄRVEN KUNNASSA

1 ASIA

Määräsin kaksi eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian virkamiestä suorittamaan 4.4.2017 ennalta ilmoittamattoman tarkastuksen satunnaisesti valituissa kuntavaalien 2017 ennakkoäänestyspaikoissa. Tarkastuksen tavoitteena oli selvittää ennakkoäänestyspaikkojen esteettömyyttä ja saavutettavuutta sekä tilojen yleistä järjestystä ja äänestystapahtuman sujuvuutta. Tarkastuksessa todetut havainnot ja sovellettavat oikeusohjeet ovat tämän päätöksen liitteenä olevassa tarkastuspöytäkirjassa (EOAK/2164/2017).

Nurmijärvellä tarkastettava ennakkoäänestyspaikka oli Klaukkalan yhteispalvelun kokoustila, Kuonomäentie 2, 01800 Klaukkala. Yhteispalvelun kokoustilan ennakkoäänestyspaikassa havaittiin tarkastuspöytäkirjassa todettuja puutteita.

Edellä todetun johdosta otin eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 4 §:n nojalla omasta aloitteestani tutkittavaksi, oliko ennakkoäänestyspaikkojen vaalijärjestelyt toteutettu asianmukaisesti.

2 SELVITYS

Oman aloitteeni johdosta hankittiin Nurmijärven keskusvaalilautakunnan selvitys ja kunnanhallituksen lausunto, joissa todettiin seuraava.

Keskusvaalilautakunnan kokouksessa 12.5.2017 § 23 käsiteltiin kunnanhallitukselle annettavaa selvitystä.

Esityksen mukaan keskusvaalilautakunta antaa seuravan selvityksen:

Klaukkalassa oli ensimmäistä kertaa kunnan järjestämä ennakkoäänestyspaikka. Aikaisemmin ennakkoäänestys on järjestetty postin toimesta ja postin tiloissa. Äänestyskopit olivat samoja, joita oli käytetty postin tiloissa.

Yhteispalvelun ennakkoäänestyspaikka oli sijainniltaan keskeinen mutta tilaan ei ollut mahdollista sijoittaa kahta useampaa äänestyskoppia. Jatkoa varten joudutaankin selvittämään, minkälaisilla järjestelyillä esteetön äänestyskoppi on mahdollista toteuttaa vai joudutaanko äänestys järjestämään jossain muissa isommissa tiloissa. Haasteena on keskeisen sijainnin ja esteettömyyden lisäksi tietoliikenneyhteyksien järjestäminen.

Vaalivirkailijoiden mukaan ennakkoäänestämässä kävi kolme pyörätuolia käyttänyttä henkilöä. Heillä kaikilla oli mukana omat avustajat, joita he myös halusivat käyttää. Vaalivirkailijoiden mukaan ei syntynyt tilannetta, jossa olisi muodostunut näköyhteys äänestäjän kirjoittamaan äänestyslippuun. Myöskään äänestäjiltä ei ole saatu tällaista palautetta.

Varsinaisen vaalipäivän äänestyspaikat sijaitsivat pääsääntöisesti kouluilla, joissa tilaa on ollut käytettävissä enemmän. Isommille äänestysalueille oli järjestetty ns. pyörätuolimitoitettuja äänestyskoppeja ja muillakin äänestysalueilla oli varauduttu erityisjärjestelyjä tarvitseviin äänestäjiin. Lisäksi kotiaäänestysmahdollisuudesta on tiedotettu aktiivisesti.

Oikeusasiamiehen antaman palautteen pohjalta tullaan ennen seuraavia vaaleja selvittämään yhteistyössä vammaisneuvoston kanssa erityisesti pyörätuolia käyttävien kannalta tarkoituksenmukaisimmat järjestelyt ja teettämään tähän tarkoitukseen sopivia vaalikoppeja tai tavallisten pöytien päälle asetettava suojatelineitä.

Muut havainnot koskivat invapaikkoja, levähtämiseen tarkoitettuja tuoleja ja oven raskautta. Invapaikkojen vähyyttä koskeva havainto välitetään kiinteistön isännöinnistä vastaavalle ja samoin oven osalta selvitetään, onko sitä kevennettävissä. Tuoleja tullaan lisäämään odotustiloihin ja lisäksi tullaan hankkimaan vaalikoppeihin suurennuslaseja ja muita apuvälineitä.

Keskusvaalilautakunta hyväksyi päätösesityksen täydennettynä seuraavasti:

Klaukkalan ennakoäänestysvirkailejoilta saadun selvityksen mukaan vaalitoimitsijat olivat jatkuvasti valmiita auttamaan apua tarvitsevia. Pyörätuolia tai rollaattoria käyttäville äänestyskoppia siirrettiin niin, että he pääsivät sinne esteettömästi. Vaalivirkailijat huolehtivat siitä, että vaikka koppia siirrettiin, niin vaalisalaisuus säilyi. Yhdelle äänestäjälle oli järjestetty mahdollisuus käyttää sylissä alustaa. Hän oli selin muihin äänestäjiin nähden kopin takana ja virkailijat huolehtivat siitä, että äänisalaisuus säilyi eikä muita päästetty lähelle. Vaalihuoneiston ulkopuolella oli tuoliryhmä levähtämistä varten.

Nurmijärven kunnanhallitus kokouksessaan 5.6.2017 § 176 merkitsi keskusvaalilautakunnan antaman selvityksen tiedoksi sekä omana lausuntonaan ilmoittaa yhtyvänsä keskusvaalilautakunnan selvitykseen.

3 RATKAISU

Ennakoäänestyspaikkojen tarkastuksessa tehtyjen havaintojen perusteella Klaukkalan yhteispalvelun kokoustilan ennakoäänestyspaikassa oli todettavissa puutteita. Yhteispalvelun kokoustilan ulkopuolella oli yksi invapysäköintipaikka, joka tarkastuksen aikana oli varattu. Ulko-ovi oli melko raskas liikkumisen apuvälineitä käyttävälle. Äänestystilassa ei ollut tuoleja levähtämistä varten. Äänestäjien avustaminen oli pääosin tapahtunut äänestyskopeissa. Äänestystilassa oli kaksi äänestyskoppia, joista kumpikaan ei ollut esteetön pyörätuolia tai muita apuvälineitä käyttävälle. Näille äänestäjille tarjottiin kova kirjoitusalus ilman minkäänlaisia näköesteitä. Äänestystilassa ei ollut apuvälineitä, kuten suurennuslasia tai erillistä lisävalaisinta. Myöskään induktiosilmukkaa ei ollut tarjolla.

Panen tyydytyksellä merkille, että saadun selvityksen mukaan vaalipäivän äänestystä varten isommille äänestysalueille oli jo järjestetty ns. pyörätuolimitoitettuja äänestyskoppeja ja muillakin äänestysalueilla oli varauduttu erityisjärjestelyjä tarvitseviin äänestäjiin. Lisäksi keskusvaalilautakunta on ilmoittanut, että seuraavia vaaleja varten tullaan teettämään pyörätuolia käyttäville sopivat vaalikopit tai pöytien päälle asettavat suojatelineet. Vaalikoppeihin tullaan myös hankkimaan suurennuslaseja ja muita apuvälineitä. Tämän vuoksi asia ei ole johtanut muihin toimenpiteisiin laillisuusvalvontani puitteissa, kuin että kiinnitän keskusvaalilautakunnan ja kunnanhallituksen huomiota tarkastuspöytäkirjassa todettujen seikkojen aiheuttamiin ongelmiin esteettömyydelle ja saavutettavuudelle sekä äänestyksen häiriöttömälle kululle.

4 TOIMENPITEET

Saatan edellä toteamani Nurmijärven kunnanhallituksen ja keskusvaalilautakunnan tietoon. Lähetän ratkaisuni tiedoksi myös oikeusministeriölle.